

Na vsaki Slovenki dnevnik
v Združenih državah.
Valja za celo leto.....\$3.00
Za pol leta.....\$1.50
Za New York celo leto.....\$7.00
Za inosemstvo celo leto.....\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: 4687 CORTLANDT.
NO. 113. — ŠTEV. 113. NEW YORK, SATURDAY, MAY 14, 1921. — SOBOTA, 14. MAJA, 1921. VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

GIOLITTI O BODOČNOSTI ITALIJE

ITALIJANSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK JE PREPRIČAN, DA BO NOVA ZBORNICA DELAZMOŽNA. — DEŽELA JE PRERAZPOJNA.

Rim, Italija, 12. maja. — Italija se ozira v bodočnost z zaupanjem in to kljub izgubam, katere je trpela v svetovni vojni in bre-menom, katere nosi narod sedaj. — je rekel Giovanni Giolitti, ita-lijanski ministrski predsednik, — napram poročevalcu Associated Press, tistotvilo Giolittija, dano na predvečer splešnih volitev, ki bodo dale Italiji nov parlament ter dale izraza narodni volji, je bilo polno optimizma.

— Stroga preizkušnja finančnega ozdravljenja se je vršila pri vseh narodih, ki so se vdeležili vojne, — je izjavil. — Njih problem je bil zopet ustanoviti finančno ravnotežje iz pogubonosnih globin izdatkov, povzročenih od velikega boja. Italija, ki je stala pred istim problemom, je prestala preizkušnjo ter dokazala, da je v stanu po-staviti samo sebe na noge ter se izmotati iz brezupnega kaosa, v ka-terega je bila vržena. Sedaj pa je dospela do točke, ko lahko dvigne glavo ter se ozira v bodočnost s trdnostjo vero v svojo moč. (Same fraze).

— Dokaz odločnosti Italije je najti v mrzlih dejstvih. Pred vo-jno je znašal narodni dohodek nekako štirideset milijonov dolarjev. Iz tega denarja je dobila vlada v davkih petsto milijonov dolarjev. Vsled njene zmanjšane produkcijske sile, katero je pripisovati vojni, pa znaša sedaj narodni dohodek približno tistotvilo milijonov dolar-jev. Iz te svote pa dobiva vlada na davkih približno tisoč in dvesto milijonov dolarjev, torej sedemsto milijonov več kot pa pred vojno. Pred vojno se je le dvajset in pol odstotka narodnega dohodka pla-čalo v davkih, a sedaj zahteva vlada celih štirideset odstotkov.

To pomenja, da bi moral vsak moški, ženska in otrok v 40.000. 000 broječem prebivalstvu Italije plačati po \$30 davka na leto, če bi bilo davčno breme porazloženo po glavah. V kolikor sem informi-ran jaz, je italijanski narod najhujše obdačeni narod na celim sve-tu.

Sredstva, katerih se poslužuje vlada, da pobira ta velikanski da-vek, so bila različna. Najti je dohodninske davke, one na dobičke, dedščine in zemljiške davke, katere je najti v vsaki deželi. K tem pa smo dodali dolg seznam drugih davkov, kojih namen je na-ložiti jih onim, ki jih najlaže prenašajo. Lahko si mislite, da smo — luksurijsnosti obdačili do skrajnosti. Obdačili smo voznjo po pu-lichih železnicah in železnice, vstopnice za gledališča in druge za-have.

Vlada pobira davek pri skoro vsaki trgovski transakciji. Uve-ljavljen je davek na vina, zdravila, parfume in sladkor, in to poleg velikih dohodkov iz monopolov na tobak in sol. Vlada si je prizadeva-la najti še nadalje vire obdačenja, a ni mogla ničesar več najti.

Italija je gosta obljubena dežela. Štiristo prebivalcev ima na kvadratno miljo, torej še enkrat toliko kot vsa najbolj obljubena in najbogatejša država New York. Italija je preobljubena. Ni zado-sti virov v deželi, da bi mogli vzdrževati tako veliko prebivalstvo, ki kaže vsako desetletje tako naraščanje. Od našega ozemlja je le ena petina sposobna za obdelovanje. Dve petini ozemlja ležita ob gričih, katere je mogoče le deloma obdelati. Ostali dve petini pa predstavljata skale in gore. Vsprico tega položaja je nujno potreb-ne, da najdemo izhod za naše vedno naraščajoče prebivalstvo.

Novo ameriške omejitve priseljevanja so nam zadale hude udar-ce, a najti moramo druge kraje, kamor bomo lahko poslali svoje iz-seljence. Pred vojno se je izselilo iz Italije vsako leto po 600.000 ljudi, od katerih se jih je 500.000 vrnilo domov vsako leto. V bodo-čnosti nameravamo poslati ven vsako leto po 600.000 v slučaju, da najdemo primeren kraj. V preteklem letu se jih je izselilo le dvesto tisoč in to vsled pomanjkanja oceanske transportacije.

V časih pred vojno je imela Italija proti sebi trgovsko bilanco, ki je znašala nekoliko več kot dvesto milijonov dolarjev na leto. — Ta primanjkljaj pa je bil več kot pokrit od bogastva, katerega so prinašali v deželo naši izseljenci in ki je znašalo do dvesto milijonov dolarjev na leto, ter denarja, katerega so prinesli v deželo tujci, ki prinašali v deželo naši izseljenci in ki je znašal po dvesto milijonov dolarjev. Vsled teh sil je bilo opaziti stalno naraščanje narodnega bogastva. Ti dve sili se sedaj polagoma približujeta stanju pred vo-jno ter bosta v veliki meri pripomogli k finančni rehabilitaciji dežele.

— Sedaj se nahajamo na pragu splošnih volitev. To je vir veli-kega ponosa zame (in za našo), kajti to je največji dokaz, da je Italija popolnoma prosta vseh revolucionarnih tendenc. (Zakaj pa potem poboji in požigi socializmov in njih hiš!) Volitve niso zna-menje revolucije, temveč dokaz nekaj ravno nasprotnega. Ni mogo-če govoriti vnaprej glede izida volitev, a lahko se reče, da bodo v bodoči zbornici stranke bolj primerno zastopane, s čemur bo lahko parlament zavrnil naloge ekonomske, finančne in socialne regene-racije, ki se je že pričela.

— Italija se z zaupanjem ozira v bodočnost.

SPORZA JE SIT MINISTRIRA-SMRT STAREGA INDIJANSKEGA GLAVARJA.

Rim, Italija, 12. maja. — Ita-lijanski minister za zunanje de-love, grof Sforza, je baje mini-strskemu predsedniku Giolitti-ju namignil, da je njegova najbolj vroča želja iznebiti se ministrske-ga stolčka. Listi pravijo, da bo najbrž imenovan italijanskim po-slanikom v Parizu.

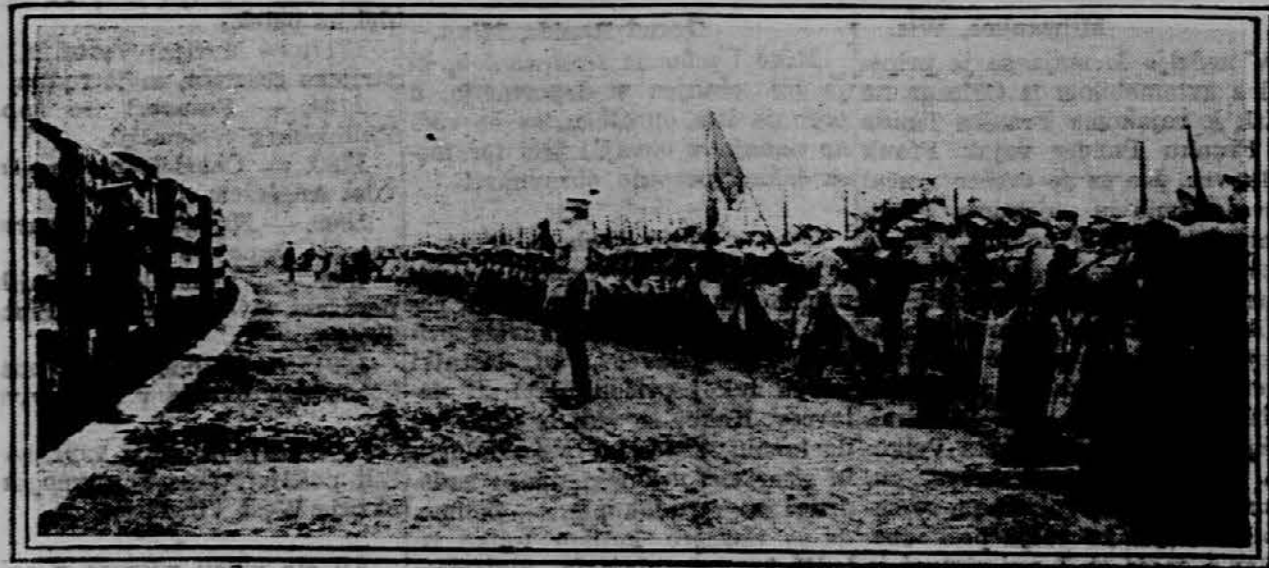
POTNI LISTI SE DOBIJO

Jugoslovanski konzul je zopet prišel izdajati potne liste za Ju-goslavijo. Potni list preskrbimo vsakemu, kadar pride v naš urad, kajti, kadar se vloži prošnja, mo-ra biti vsak osebno navzoč.

Kdor ima stari potni list, domo-vinski ali krstni list, vojaško ali delavsko knjižico, naj jo prinese s seboj.

Glede odhoda in cene parnikov se obrnite na trdko

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street, New York

Predno so odpeljali trupla ameriških vojakov v domovino, so Francozi postavili krste v vrsto, nakar so se francoski vojaki za vedno poslovili od svojih mrtvih tovarišev.

PRAVCATE BITKE V WEST VIRGINIJI

Majhne sile zadržujejo napadalce v Tug River dolini v West Vir-giniji. — Mesta čakajo na čete.

Williamson, W. Va. 13. maja. — Z veliko napetostjo so pričako-vali danes jutraj prebivalci — gornje Tug River doline, kjer se je vršila večera bitka med držav-nimi silami in oboroženimi delav-ci, skritimi v gorah, novic, tika-jočih se prošnje guverniera Mor-gana, naj se pošlje v okraj zvez-ze čete.

Kapetan Brockus, poveljnik majhne sile državnih čet, ki so držale kraje Merrimac, Sprigg in Allburn, je tekom preteklih noči tako porazdelil svoje sile, da bodo lahko zadrževale napadalce sile v gorah.

Glavni pomožni Serif John Hall je danes jutraj zapustil William-son z zalogo municije za oddelke državne policije, nastanjene v — Sprigg. Poročila iz Sprigga par-minut prej so kazala, da se je streljanje z gora pričelo takoj, ko je napočilo jutro.

Vesti iz bližine McCarr, na ken-tuški strani reke, so se glasile, da je trajalo streljanje pozno v noč, a nobene informacije ni bilo, da bi se seznan žrtev, ki obsega-jo enega mrtvega in dva ranjena, povečal. Poročila iz McCarr, da je bil eden izmed napadalcev ubit, se niso obistinitila.

David Philips in U. McCoy, — katera je večer v Spriggu areti-rala državna policija v zvezi z ob-streljenjem nekega Harry State-na, državnega prohibicijskega uradnika, sta bila obdržana v tu-kajšnji okrajni jetnišnici. Priča-kovati je bilo, da bosta postavlje-na danes pred sodišče, da se za-govarjata radi obdolžbe, dvignje-ne proti njima od kapetana Bro-cuska.

Pregled položaja od strani ob-lasti je imel za posledico prepri-čanje, da še ni minila nevarnost nadaljnih izgrediv.

Guerilla vojevanje se še vedno vrši v okraju Mingo premogars-kega polja, kjer se vrši velika stavka.

Včeraj navezgodaj jutraj je padla v premogarski kraj Merri-mac z gora cela ploha svinčenk. Ta kraj leži štiri milje navzgor od tukajšnjega mesta ob Tug Ri-ver. Ravnotako so padale svinčen-ke v Rawl, Sprigg in Matewan.

Vsa državna policija, ki je bila na razpolago, v družbi pomožnih kerifov, se je zbrala v Williamso-nu ter se odpeljala na pozorišče bojev v vlaki in avtomobili, a ne-mogoče je bilo napraviti konec streljanju.

Governor Morgan je naprosil vojni department za zvezne čete, da pomagajo napraviti red.

Staton je bil ubit od neke kro-gle, ki je priletela z gora, in dva nadaljna sta bila težko ranjena.

Tukajšnji glavni stan državne po-licije je dobil sporočilo o nadalj-nih slučajih, ko so bili ljudje ubi-ti ali ranjeni.

Izbruh, ki je bil najhujši izza bitke v Matewanu, dne 19. maja preteklega leta, tekom katerega

PIVO NI ZDRAVILO — PRAVI ANDERSON

Suhači hočejo pa vsak način raz-veljaviti Palmerjev odlok glede piva za bolnike.

Washington, D. C. 14. maja. — Predsednik justičnega zbornice-nega odbora je danes rekel, da ne sme nikdar stopiti v veljavo od-lok, katerega je izdal bivši držav-ni pravdnik Palmer, namreč, da se sme izdelovati pivo v zdravniš-ke svrhe.

Oče suhe postave, Volstead, pravi, da so večinoma vsi poslan-ci za prohibicijo in da je večina njih odločno proti temu, da bi i-meli zdravniki pravico predpiso-vati pivo. — Če hoče bolnik piti pivo, naj pije near beer — je re-kel, — kajti ta pijača je prave-mu pivu popolnoma podobna. — Razloček je le ta, da nima v sebi alkohola.

V Jersey se posebno bori proti prohibiciji Hyman Cantor, pri ka-terem so našli kotel za kuhanje. Dne 6. maja ga je okrožni sodnik Watson opustil, toda Cantor je zahteval, naj se ga postavi pred poroto.

Ker je bila pa ta njegova za-hteva zavrnjena, je vložil priziv. Zvezni sodnik Minturn je končno odobril njegovo prošnjo in Can-tor bo prišel pred poroto, kjer na-merava spraviti na dan senzaci-jonalna razkritja.

HEVATJE ZA REPUBLIKO.

Dunaj, Avstrija, 12. maja. — V neki brzojavki, ki je prišla semkaj iz Belgrada, se glasi, da se bo vršil v Zagrebu prihodnji ponedeljek kmečki kongres, ki bo baje proklamiral hrvaško republi-ko. Štefan Radić, voditelj kmeč-ke stranke na Hrvaškem, je baje izdal tozadevni poziv. Kakorhitro je čula jugoslovanska vlada, kaj nameravajo hrvaški kmetje, je dala povelje, da je treba prepre-čiti kongres. (Če bi bili kmetje pravoslavni, bi se smeli puntati, tako pa ne!)

ŠPANSKA PISATELJICA NEVARNO ZBOLELA.

Madrid, Španija, 12. maja. — Slavna španska pisateljica, grofi-ca Emilia Parco Bazan, je nevar-no zbolela. Njeni otroci so prišli k nji iz Pariza.

LIGA NARODOV IN ARGENTINA.

Pariz, Francija, 12. maja. — Argentinska vlada je poslala taj-niku Lige narodov sporočilo, ki se tiče amendentov k dogovoru — glede Lige, katere je staval na pr-vem zborovanju Lige argentinski delegat Puyrredon.

Po mnenju nekaterih predstavl-ja ta diplomatski korak dejstva, da se Argentina še vedno smatra članom Lige narodov.

je bilo ubitih deset ljudi z župa-nom vred, je izgledal, kot da je pripravljen vnaprej.

ZAGOTOVILA NEMŠKEGA KANCLERJA WIRTHA

Novi nemški kancler, dr. Wirth, je zagotovil zaveznikom, da bo — Nemčija pošteno postopala.

Berlin, Nemčija, 13. maja. — Sklepu Nemčije, da bo izvedla ob-veznosti, katere je prevzela z ozi-rom na vojno odškodnino, je dal izraza dr. Wirth, novi nemški kan-cler, v nekem govoru, katerega je imel večer na sestanku držav-nega sveta. Obenem pa je tudi dal izraza svojemu upanju, da bodo zavezniki poštenu in pravični z o-zirom na svoje sklepe, tikačje se Šlezije.

— Parlamentarna večina, — je rekel, — se je izjavila v prilog sprejema zavezniskega ultimatu-ma in vlada bo zasledovala poli-tiko, koje cilj bo udejstvovanje tega zagotovila potem dejanj. — Mi odkritosrčno želimo izvesti svoje obljube. Mi hočemo zado-stiti zahtevam ultimata z vso — svojo silo.

— Z druge strani pa pričaknje-mo, da se bo priznalo naše stali-šče potem, ko se bo videlo dokaze te naše dobre volje. Mi prav po-sebno pričakujemo, da se bo z dru-ge strani igralo pošteno igro z o-zirom na rešitev vprašanja Gore-nje Šlezije.

Resolucije, ki zahtevajo razir-jenje sedanjega nemškega kabi-neta, tako da bo lahko vključil e-nega zastopnika Nemške ljudske stranke, so bile sprejete od strani parlamentarne delegacije de-mokratske stranke, ki je bila razdeljena glede vprašanja spre-jema ali zavrnitve zavezniskega ultimata. Dr. Gustav Stresemann je voditelj Nemške ljudske stran-ke, ki vključuje veliko število — glavnih osebnosti v finančnih krogih.

Demokrati poudarjajo potrebo, da se pokliče v pomoč vse na-rodne elemente, brez ozira na njih prejšnje stališče glede zavezniš-kega ultimata. Predlagajo rekruti-ranje ministrov ne le iz ljud-ske stranke, temveč tudi iz drugih krogov, ki so pripravljeni podpi-rati novo vlado pri izvedenju ob-veznosti.

DUHOBORCI SE BODO VRNILI V RUSIJO.

Riga, Letva, 12. maja. — V ne-kem poročilu, ki je prišlo danes iz Moskve, se glasi, da so naprosili canadski duhovniki, ruska ver-ska sekta, ki je bila leta 1885 iz-gnana iz Rusije, sovjetsko vlado za dovoljenje, da se smejo vrniti domov v Rusijo.

Ne odlašajte

ako nameravate naročiti vozni li-stek iz stare domovine za Vašo družino, sorodnika ali prijatelja. Pišite za cene in druga potrebna navodila na najstarejšo in akuko-no alovensko bančno podjetje:

FRANK SAKSER STATE BANK
(potniški oddelak)
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

CLEMENCEAU IN FRANCOSKI NESMRTNIKI

ČEPRAV JE BIL IZVOLJEN V FRANCOŠKO AKADEMIJO IN IMENOVAN NJENIM ČLANOM, SE VENDAR IZOGIBA FOR-MALNI CEREMONIJI VSTOPA.

Pariz, Francija, 13. maja. — Takozvani "nesmrtniki" Franco-ske akademije postajajo vedno bolj vznemirjeni vsled tega, ker ne vedo, kaj naj store s Clemenceaum, bivšim francoskim ministrskim predsednikom.

V dnevih njegove slave so ga na slovesen način izvolili članom svoje bratovščine ter potrpežljivo čakali na čas, da ga bodo mogli na slovesen način ter v zeleni uniformi pozdraviti v svoji sredi. — Maršal Foch, ki je bil izvoljen ob istem času, je šel skozi to preizku-šnjo, a Clemenceau je bil celo svoje življenje velik koketnik. Potem ko je bil izvoljen, se ni nikdar bregel za dejanski vstop v to slavno družbo. Vsled svojih lastnih vzrokov, ki so morda imeli ali pa tudi niso imeli nobenega stika s tem, da bi imel prejšnji predsednik na-logo pozdraviti ga, se je vedno izgovarjal z različnimi posli in ob-veznostmi, kadar se je pojavilo vprašanje vstopa v akademijo.

Da se odpravi vse te težkoče ter ugadi staremu možu pot, se je stavilo predlog, da bi stari "Tiger" sprejel deputacijo Akademije na svojem domu, pri čemur naj bi se vršila tozadevna ceremonija, a stari mož ni hotel ničesar vedeti o tem. Za enkrat je še popolnoma negotovo, kaj bo storil. Brez dvoma pa je povzročil ostalim devetin-tridesetim nesmrtnikom precej vznemirjenja s tem, da je na tak na-čin omaloževal njih družbo in njih nesmrtnost.

NEUTRALNOST CARIGRADA IN DARDANEL.

Pariz, Francija, 12. maja. — Zavezniki visoki komisariji, ge-nerali in admirali so sklenili pro-glasiti nevtralnost Carigrada, Bo-spora in Dardanel dočim se vrši vojna med Turčijo in Grško. — To se poroča v neki Havas brzo-javki, ki je prišla iz turškega glavnega mesta.

Posledica tega bo, da se Grška ne bo mogla še nadalje po-služevati Carigrada za svoje ope-racije ter bo pozvana, naj skrepi svoje čete na minimum, katerega bodo določili zavezniki. Pozvana bo tudi, naj pošlje svoje bojne la-dje izven teritorialnih vod.

Vsled tega koraka bo Grška v stanu zalagati svoje čete na fron-tah pri Ismidu in Brusi le preko Rodosta.

NIKAKE PROPAGANDE S PO-MOČJO BANKOVCEV.

Berlin, Nemčija, 13. maja. — V Nemčiji se je na obširen način rabilo papirizati denar v propa-gandne svrhe in v ravnanjstvo dr-žavne banke je vsled tega skleni-lo, da bo od sedaj naprej bogoe-izmenjati v denar bankovec, op-remljene s karikaturami ali žalji-vimi napisi, le pri glavnem uradu v Berlinu. Ravnatelji so objavili se-poziv na narod, naj ne sprejema sti.

EKSPORTIRANJE NEMŠKEGA JEKLA.

Madrid, Španija, 13. maja. — Vznemirjenje radi poročila, da namerava Nemčija povečati svoj eksport izdelkov iz železa in jek-la je vsebovano v brzojavki, ka-terega je dobil trgovski minister od zveze izdelovalcev v Viscaju.

V brzojavki se glasi, da bodo nemške cene neverjetno nizke in da naj se uveljavijo posebne odred-be, da se prepreči nezaposlenost španskih delavcev — ter mišljenje tozadevnih španskih industrij.

TROCKI BAJE ŽRTEV RAKA.

Reval, Estońska, 13. maja. — List Vaba Maa v tem mestu, je natisnil poročilo, katero je dobil iz Terijoki na rusko - finski meji in v katerem se glasi, da je Leon Trocki, boljševiški vojni minister resno zbolel na raku in da ga se-daj zdravijo najboljši ruski špe-cijalisti.

Iz drugih virov dosedaj še ni bilo mogoče dobiti potrdila te ve-poziv na narod, naj ne sprejema sti.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro. Včeraj so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$2.50	1.000 kron	\$ 8.00
400 kron	\$3.35	5.000 kron	\$39.00
500 kron	\$4.15	10.000 kron	\$77.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 3.20	500 lir	\$28.00
100 lir	\$ 6.00	1000 lir	\$56.00
100 lir	\$17.40		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1.000 nemško-avstrijskih kron	\$ 2.85
5.000 nemško-avstrijskih kron	\$ 13.00
10.000 nemško-avstrijskih kron	\$ 26.00
50.000 nemško-avstrijskih kron	\$120.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričako-vano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dospe v toke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podruž-nic imamo zajamčene izvanredno ugodne pogoje, ki bodo vslike ko-risti za one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York

"GLAS NARODA"

SLOVENIAN DAILY
 Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
 (a corporation)
 FRANK BAKER, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer.
 Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
 33 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
 "Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredni nedeli in praznikom.
 Za celo leto vnapaj 10.00 \$ Za New York za celo leto 87.00 \$
 Za pol leta 5.00 \$ Za New York za pol leta 43.50 \$
 Za pol leta 5.00 \$ Za inostranstvo za celo leto 87.00 \$
 Za pol leta 43.50 \$

GLAS NARODA
 (Voice of the People)
 Printed Every day except Sundays and Holidays.
 Subscription yearly \$4.00
 Advertisement on agreement
 Duglas brez popusta in omejitve se ne priobčajo. Denar naj se blagovoli po
 prijavi po Money Order. Pri sprejemanju kralja naročnikov prosimo, da so nam
 tudi prejšnje številke naznanili, da hitreje najdemo naslovnik.

GLAS NARODA
 33 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
 Telephone: Cortlandt 2578

Herbert Hoover na delu.

Mr. Hoover je izvršil veliko množino težkega, a malo hvaležnega dela v kratkem času, ko je stopil v kabinet. Kaj ima pravzaprav v mislih, je označeno v objavi, ki je bila izdana ta teden, da hoče namreč sodelovati z delavskim departamentom v namenu, da zagotovi bolj hitro objavo podatkov glede cen materiala in življenjskih stroškov.

Poročila delavskega departamenta glede tega predmeta, ki so bila najbolj natančna in zanesljiva, so bila ponavadi dve ali tri mesece za časom. Ta poročila niso nikakor izključno akademičnega interesa. Gotova stvar je, da se bo pri vsakem sporu glede plač v današnjih dneh pojavilo vprašanje, glede dejanske nakupne moči te ali ene plače. Če bi bilo mogoče imeti vedno pri rokah natančne številke, tikajočih se cen v različnih delih dežele ter v različnih mestih, potem bi se odpravilo iz delavskih bojev vsaj ta element dvoma. — Če se uporabi princip minimalne plače pri uslužbencih železnice ter drugih korporacij javne službe, kar se bo najbrž zgodilo, potem bo zaželjeno določiti to minimalno plačo preje soglasno s tem, kar predstavlja v denarju.

Vsakemu je znano, da ni nobena stvar bolj izbegljiva kot je dolar, ki lahko pomenja ob enem času šestdeset centov, ob drugem pa devetdeset ali pa celih sto centov. Tako določanje vrednosti denarja ter s tem tudi minimalnih plač pa je male, če sploh kake vrednosti, če niso tozadevni podatki najnovejši in vsled tega pravilni, kajti malo tolažbe je za človeka, če ve, da bi s svojo plačo pred tremi meseci lahko kupil vse potrebno, da pa danes ne more več. Tudi s stališča delodajalcev so taka zastarela poročila nezadovoljiva.

Če bo Mr. Hoover uspešen v tem svojem prizadevanju, bo veliko pripomogel k temu, da bodo vprašanja ureditve plač manj mučna za vse prizadete.

Smrt "Železne strele".

Med tulečimi in kričečimi divjaki, ki so obkrožili ter uničili odelček generala Custerja pri Little Big Horn dne 24. junija 1876, se je nahajal tudi glavni Iron Lightning, Železna strela, o čigar smrti se je poročalo pred nekaj dnevi. Ko je umrl, je bil star šestdeset let in umrl je na indijanski rezervaciji v Južni Dakoti, — penzionist vlade, proti kateri je nekoč vojeval tako uspešno vojno. Iron Lightning je pogosto videl vzhajati sonce, predno so Združene države vzele Texas, New Mexico in Californijo. Bil je star štiri leta, ko so vrel zlatotiskalec leta 1849 preko prerij na potu v bajno deželo, kjer se je bilo treba baje le skloniti ter pobirati kepe suhega zlata. Bil je star dvajset let, ko je tem mozem sledila prva železnica. — Videl je, kako so se Združene države zapadno od Mississippi reke izpremenile iz divjine v narod. Videl je bivoile v čredah, ki jih ni mogel prešteti noben človek. Videl je tudi, kako se jih je nadomestilo skoraj do zadnjega, z domačo govejo živino, in videl končno, kako so se velike renče krčile ter se umaknile farmam.

Ko je bil ta glavni rojen, so živeli Indijanci planjav tako, kot so imeli navado živeti preje stotine in stotine let. Ko je umrl, so bili Indijanci omejeni na rezervacije, potisnjeni na stran ali pa absorbirani in tuje plemi in tuja civilizacija sta stopila na njih mesto. — Skozi cela stoletja je šel v par letih ter je bil priča tako velikanske in obsežne izpremenbe, kot je najbrž nikdar več ne bo mogoče videti, dokler bo stal ta svet.

Preko planjav njegovih pradedov se je vlivalo zadnje preseljevanje narodov nalik reki v bogata in lepa ozemlja. Nikdar več ne bo takega priseljevanja. To je zgodovina kot je zgodovina vojne med Grško in Rimom, kot je zgodovina Križarske vojne.

Iron Lightning, sedeč pred svojim šotorom, je videl iti mimo največji prizor, kar jih je kdaj ugledalo človeško oko. Videl je, kako se je usoda polagoma pomikala proti zapadu. Videl je raziskovalce, lovece, vojake, rudarje, renčarje in farmerje, kako so padali v trumah, nalik koblicem, na planjave njegovega rodu in odhajali v večna lovišča. Končno je videl, kako so zgradili glavno cesto tam, kjer so preje pihali vetrovi prerij in kjer je visoka prerijska trava valovila nalik valovju jezera.

Bil je zadnji čas za Iron Lightniga, da je bil zbran k svojim očedom in srečnim loviščim drugacega sveta, kajti svet njegove mladosti je izginil za vedno in vedno.

"Temps" o fašistih.

Veliki pariški list "Temps" je prinesel iz Rima obširen dopis glede novih volitev, v katerem se bavi tudi s fašizmom. Izjava: Niti-tija obdolžujejo, da je povzročil s svojimi kompromisi in vsled svoje boječnosti v deželi nevarne nemire. Vsako zlo pa ima tudi svojo dobro stran in tako je povzročil ravno slabi Nitti, da so fašisti dobili tako važnost in tak vpliv. Fašizem je protinapad in maščevanje razjarjenega narodna čuta. Pod Nittijevo vladno so v Rimu pretepalisti častnike, ki so se v vojni hrabro obnašali, in jina trgalii odlikovanja s prsi. Arditi so bili razoroženi ali v tem hipu se je ustanovil civilni arditizem. Fascio se je porodil dogodkov v Pologni lanske jezen. Hotel je maščevati nekega tovariša, ki je padel pod udarci skrajnih socialistov. Bologna in Ferrara sta bili središči podjetnega komunizma, danes je v Bologni strahoblada, toda nasprotnega tabora. Fašisti so gospodarji položaja v Bologni in Ferrari. Pojavljajo se zdaj tu, zdaj tam z največjo naglieo. Z ozirom na notranji red v državi je vsekakor obžalovati nastope fašistov. Čimbolj je država izprije-na, tem bolj se množijo zakoni, pravi Tacit. Ravno tako se lahko reče: Čim večja je slabost kake države, tem bolj se napenjajo zasebna društva, da pokažejo svojo moč. Nittijeva slabost je po mnenju ene-ga dela Italijanov ustvarila fašizem. Glotlitijski pa dela fašizem dra-goeno uslugo, da mu ni treba rabiti armade proti povzročevalcu nemira. Državljanska vojna se je na ta način izpremenila v krvavo

prakso med dvema strankama. Fašisti nameravajo pri bodočih volitvah igrati važno vlogo. Želeli pa je, da bi svoje moči ne zlorabljali, da bi se ne kazali pijane svoje sile, pred vsem pa bi bilo prav, da bi bila vloga in vpliv fašizma le začasna. — Dobro bi bilo, da bi si preskrbeli ugledni francoski list tudi opis fašistovskega delovanja v Julijski Benečiji, kjer skrbje fašisti "za red in mir v državi" skrajno barbarsko, z nasilstvom nad jugoslovanskim prebivalstvom, ki je povsem mirno in se hoče sprijazniti z novim stanjem pod zaščito veljavnih zakonov, katere pa jim fašisti-odrekaajo.

Slovenske novice.**Milwaukee, Wis.**

V nedeljo 1. maja se je pripeljal z avtomobilom iz Chicaga na obisk k rojakoma Franku Tamše in Franku Puncer rojak Frank Velkovrh. Ko se je zvečer vračal s svojo ženo in rojakoma Frankom Mavsar in Frankom Nagode nazaj v Chicago, je blizu Waukegana in Zion City ponesrečil. Izjavil je, da mu je nasproti prihajajoči avtomobil preveč posvetil s reflektorjem, nakar je izgubil vedilo avtomobila in kolidiral. Njegova soproga Elizabeta Velkovrh je bila na mestu mrtva, on, kakor druga dva rojaka pa so zadržali manjše in večje poškodbe. Dne 5. maja ob 1. uri zjutraj je preminula po dolgi bolezni jetiki, ki je trajala leto in pol, gospica Mary Dobnik v najlepši starosti 25 let. V zadnjih šestih tednih se je nahajala v postelji. Umrla je na domu na 1474 Lloyd St., od koder se je vršil pogreb v soboto 7. maja na Soldiers Home pokopališče. Pokojnica je bila rodom iz Mozirja v Savinjski dolini na Stajerskem, kjer zapušča stariše, brate in sestre, v Milwaukee pa teto in strica. Bila je članica društva Balkan SSPZ.

Preminula je najmlajša hčerka Justina družini Gustav Hofer. Pokojna je bila stara 3 leta in 7 mesecev. Pogreb se je vršil na Mt. Olivet pokopališče s pogrebnikom Ermencem. Za njo žalujejo stariši, bratje in sestre. Storklja je vasovala pri družini Frank Ferlic, 555 S. Pierce St., kjer je pustila dečka, in pri družini Mike Čmelič, 198 — 30. St., kjer je pozabila hčerko. Poročno dovoljenje so dobili: Frank Ivančič, 483 Virginia St., 32 let, in Analija Stifter, 22 let; M. Drvarič, 66 — 12. St., 29 let, in M. Dukič, 24 let; Steve Petek, 4012 Clybourn St., 32 let, in Sophie Kovačević, 24 let.

Nick Stepan in Dan Popović sta tožila Mary Brestin za odškodnino. Ko se je vršila tozadevna obravnava, sta povedala pred sodnikom, da je enemu obljubila zakon, drugemu pa, da bo "kipala haus" za njega, vse en dan. Stepan ji je dal \$40, da bi si zamogla kupiti poročno obleko, Popović pa toži za \$1000, ker ni držala obljube. Popović je oženjen, toda že toliko časa ni dobil od žene nikakega glasu, da je uverjen, da je mrtva.

Ko je sodišče dovolilo ločitev zakona Mrs. Mandi Matajec, 25 let, živeči na 258 First Ave., so ji povedali, da se ne sme omožiti pred enim letom. Toda ona jim je zasolila nazaj, da živi brez moža že pet let in lahko počaka tudi še eno leto. Pač dober poklon!

Eveleth, Minn.

Obiskovalcem večerne šole so bile izročene diplome ali spričevala. Pri tej priliki je imel podzdravni govor sodnik Freeman, ki je govoril o amerikanizmu in patriotizmu. Značilno je, da je bilo ljudstvo navdušeno ter je močno aplaudiralo, ko so igrali komad, katerega je spisal rojak Godfrey Kuhel, ki se nahaja v Ameriki že leto dni. J. Branović pa je zabaval občinstvo s prepevanjem dalmatinskih pesmi, katerim je obkroženo burno aplaudiralo. Istotako je Ambrožič prišel na plan s svojimi komadi, katere je ljudstvo istotako hvaležno sprejelo.

Gilbert, Minn.

Ob priliki zaključitve večerne šole so učenci napravili banket, kakor tudi neko ameriško igro, v kateri so nastopili tudi naši rojaki in rojakinja. Tako n. pr. sta bili v igri Julija Erul in Katarina Ravnikar. Pri predstavi Slavije pa so nastopili: dame Muhič, Lužar, Peternel in Zupane ter moški Adamnik, Potočnik, Zalo-kar, Blak, Knava, Antončič, Pavlič in Žagar. — Čast dijakom, kateri se v javnih prostorih upajo pokazati s predstavitvijo naše mi-le domovine, kakor tudi se ne sramujejo materinega jezika. — Čast gilbertski naselbini!

Grand Rapids, Minn.

Mike Uzelac iz Nashwauka, ki je bil obsojen v deportacijo, a pozneje iste oproščen, se še vedno nahaja v okrajni ječi ter mora čakati porotne obravnave.

Two Harbors, Minn.

Sem je došel prvi parnik z namenom, da se naloži na njega rudu. Ker pa je primanjkovalo pristaniških delavcev, so lastniki istega takoj pričeli nabirati delavce. Kakor se vidi iz tega, bodo kmalu zaposleni vsi rudarji, in sicer eni pri nakladanju rude, drugi pa v rudokopih. — Želim, da se razmere kolikor toliko izboljšajo ter olajšajo rudarjem njih dolgo brezposelno trpljenje.

Ely, Minn.

Poročno dovoljenje sta dobila Louis Janežič, 26 let, in Anna Matelič, 20 let, oba živeča na Ely.

Tukajšnji rudniki so pričeli nakladati rudu, katero bodo odposlali v plačve. Parne lopate delujejo noč in dan, da prej ko slej naložijo velike kupe rude.

Virginia, Minn.

Preminula je soproga rojaka Matije Čop, stara 35 let. Poleg žalujočega soproga zapušča tudi sedem nedorastlih otrok.

Sodnik Freeman je zavrnil tožbo, katere bi se imela vršiti proti Franku Noldizek, ki je bil obdolžen, da je udaril Lavriča po glavi s topim orožjem. Tožitelj kakor tudi obtožene sta se nato napotila proti domu.

Prostori, ki so bili baje "javna nadloga", katere je vodil Joseph Sertič, so bili sodnijskim potom zaprti in Sertič se nahaja v ječi, kjer bo moral čakati še 20 dni do prihodnje obravnave.

Biwabik, Minn.

Belgrade rudokopna družba je pričela prvič letno odposiljati rudu. V ponedeljek 2. maja so pričeli delati vse parne lopate. To gotovo pomeni, da se bližajo boljši časi za tukajšnje rudarje.

Hibbing, Minn.

Rudokopna družba Oliver Iron Mining Co. je sklenila, da poma-ga obdelovalcem vrto, kot prej-šnja leta. Kot znano, je vedno da-jala nagrade onim lastnikom, katerih vrtovi so bili najlepši in najboljše obdelani. Nagrade so-bodo delile edinole na najboljši krompir. Preteklo leto je bilo v seznamu za nagrade 360 vrtnar-jev, med temi večina Slovencev in Hrvatov. Želim, da bi tudi letos bili najuspešnejši slovenski in hrvatski vrtnarji.

Lastniki velikih gozdov v tukajšnjih okrajih so sklenili na svoji seji, da se napravi telefon-ski sistem, potom katerega bo o-mogočeno obvestiti vse farmerje v slučaju gozdnega požara. To je hvale vredna naprava, kajti na ta način ne bo nikoli več zaznamo-vati velikanske škode, katero na-pravi gozdni požari, ker bodo farmerji imeli priliko se dobro in hitro organizirati napram ognju-ter na svojih zemljiščih istega sa-mi z lahkoto omejiti.

Rudokopi, katere lastuje drža-va, so pričeli z razpošiljanjem ru-de in nakladanjem iste na parni-ke. Prvi "load" je odposlala Woodbridge rudniška družba.

Rock Springs, Wyo.

Rojaku Ignacij Bosevičarju je pred nedavnim ušla njegova bolj-ša polovica. S seboj je odpeljala samo Sletno hčerko Slavko, do-čim je možu pustila 4 nedorast-le otroke. Potegnila jo je z nekim Jožefom Kastelicem. Rojak Bose-vičar ponuja nagrado \$10 onemu, ki mu javi njun naslov, ali pa oba javi oblastim. Pečlarji, lovite!

Avella, Pa.

Neznano kam je izginil 47letni rojak Lovrene Guzel. Že par dni je govoril zmešan ter se je bati, da se mu je pripetilo kaj hudega.

Peter Zgaga

Trinajsti in povrh še petek. Včerajšnji dan je bil 13. maj in petek. Kdor ga je srečno preživel, je lahko vesel, kajti peklenske si-le so bile na delu kot rjoveči lev, ki hodi okrog ter išče, koga bi po-zrl.

Vsi trinajsti maji v zgodovini sicer niso padli na petek, a zani-mivo je navesti par prejšnjih — "uspehov" istega dne, ki je pa-del na petek:

1717. — Marija Terezija, av-strijska cesarica, se je rodila.

1734. — Francozi so napadli Philipsburg v Nemčiji.

1780. — Charleston, Va., se je vdal Anglezem.

1809. — Napoleon Bonaparte je zasedel Dunaj že drugič.

1865. — Federalci zadnjikrat poraženi v vojni pri Palo Pintaos, Texas.

1891. — Milica umaknjena iz koksevega okraja v Pennsylvani-ji.

In včeraj, 13. maja 1921, so za-čeli pošiljati čete v premogarske okraje West Virginije.

Ali ste videli včerajšnji oglas? Oglas za devetdeset tisoč dolar-jev? Oglas za petnajst milijonov kron?

Poznam rojaka, ki ima devet-deset tisoč dolarjev in misli kupi-ti hotel. Pravi, da ga bo rajši kupil v New Yorku in sicer tako ve-likega, da bi celo Ljubljano lah-ko notri spravil.

Neka narodna dama je pisala Glas Naroda, naj ji pošlje naslo-ve ameriških milijonarjev. Med drugim piše: "Vsak bi dal par tisoč dolarjev, pa bi v Ljubljani lep dom ustanovili".

Nekdo je ponudil Glas Naroda da bo vsak teden trikrat pisal in dvakrat telegrafiral novice iz sta-rega kraja.

Za to zahteva malenkostno sv-to — tisoč dolarjev na mesec.

In danzadnem dobivamo pisma s sledečimi odstavki: — Par tiso-čakov bi se ameriškim Slovence-m nič ne poznalo, nam bi pa jako dobro prišlo.

Vrjame, da proketo dobro pride par tisočakov, samo trda je, predno jih človek zasluži.

Če bi ljudje v starem karju ta-ko težko delali kot delajo Sloven-je v Ameriki, bi jim ne prišlo na misel fahariti trpina za trdo pri-služene groše.

No, in če bi tako trdo delali, — kot se mora delati tukaj, bi jim sploh ne bilo treba fahariti.

Vprašanje: — Zakaj prepeva-jo ljudje, kadar se kopeljejo? — vzemirja še vedno nekaj ljudi. Po naših mislih ni to vprašanje, zakaj pojejo medtem, ko se naha-juje v kopeli, temveč zakaj se kopeljejo takrat, kadar pojejo.

SDPZ se sedaj prisrčno pripo-roča sv. Barbari, priprošnjici za-zadno uro.

Stroški za mufanje iz John-stowna v Chicago, bodo najbrž plačani iz sklada J. R. Z. (če ga je še kaj seveda).

Tako bo napravljen korak bliž-je k jugoslovanski federativni re-publiki.

Z denarjem J. R. Z. se vozijo starokrajški zastopniki te organi-zacije k prestolonasledniku v av-dijeneo.

V kratkem naj se začne pobira-ti fond za obnovo J. R. Z. — Kakorhitro bo združenje obnov-ljeno, naj razpiše nadaljno kolek-to za milijondolarski sklad.

Proketo so ga polomili. Tako polomili, da bi nihče ne kupil dvajsetdolarskega cekina, če bi mu ga ponudili za petnajst dolar-jev.

Vzemimo, da bi se za danes združile vse slovenske zveze in jednota Rad bi vedel, koliko no-vih zvez in jednot bi imeli čez le-to in dan.

Učitelj je rekel fantu: — Tvo-ja naloga je najslabša. Bom že tvojemu očetu povedal.

— Le povejte mu, gospod u-čitelj, saj jo je on naredil.

Pater Skaza so fajn gospod, — je rekel neki rojak — samo štrik imajo malo predalec od vrata.

Jugoslovanska Katol. Jednosta
 Ustanovljena l. 1898 Inkorporirana l. 1900
 GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
 Predsednik: RUDOLF PERDAN, 933 E. 185th St., Cleveland, O.
 Podpredsednik: LOUIS BAKANT, Box 106, Pearl Avenue, Lorain, O.
 Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
 Blagajnik: GEO. L. BBOZICH, Ely, Minn.
 Blagajnik: nekvalificirani smrtin: JOHN MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni sodnik: Dr. JOS. F. GRAHEK, 845 E. Ohio St., N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:
 MAX KEEŽIŠNIK, Box 872, Rock Springs, Wyo.
 MOHČER MLADIČ, 2003 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRANK ŠKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Poročni odbor:
 LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
 GREGOR J. PORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.
 FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor:
 VALENTIN PIRC, 819 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
 PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
 JOSIP STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
 ANTON CELARIC, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "GLAS NARODA".

Vse stvari, tiskajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošilja-tvo naj se pošilja na glavnega tajnika. Vse prijave naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška spričevala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednosta se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristan. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajnika bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrne na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 člani ali članicami.

Jugoslavia irredenta.

Republikanci proti volilnim okrožjem.

Italjanske republikanske stran-ke je imela v Trstu v gledališču "Eden" ob vdeležbi 1000 oseb jih je bilo oddanih in druge obči-zborovanje, na katerem se je iz-ne, kjer se še nahaja hrvatska šo-rekla proti volilnim okrožjem v la. V šolskem poslopu je bila tu-Juljski Benečiji, češ, da Salato-va prikožitev okrožji poostri razpor-med obema narodoma, služila bo buržoaziji in škodovala delavski-masi. Sprejeta resolucija zahteva volilna okrožja, ki bi izključila boj med Italijani in Jugoslovenci, kateri je v škodo italjanskemu narodu in še posebej delavskemu razredom, ter ki bi dala možnost za razvoj zdravemu političnemu stremljenju, da se doseže izbolj-sanje družbe. Po shodu se je raz-vil ob petju in klicih proti vladi spreved, ki ga je pa policija ta-koj vstavila in razpršila.

Za zborovalno in volilno svobodo. Na obnem zboru političnega društva "Edinost" v Divači je oovril dr. K. Podgornik iz Gori-ce o bližnjih volitvah, izjavljajo-č, da oblasti odklanjajo reklamacije za volitve, ker niso podane v ita-lijskem jeziku. Ne odklanjajo jih pa naravnost reklamantom, ampak po tretjih osebah. Tudi svoboda zborovanja se krati Jugo-slovonom. Oviru se nam tudi vpo-gled v volilne imenike. Zdi se, da nam bi hoteli tudi z raznimi na-silnimi čini onemogočiti delovanje pri volitvah. Bati se je, da nam bodo razne bande hotele prepre-čiti dostop na volišča. Zahtevamo odločno, da se nam zagotovi zbo-rovalna in volilna svoboda. Društvo "Edinost" mora dobiti pis-mena zagotovila v tem pogledu.

Jugoslovenske zarote so iskali že marsikje po zasede-nem ozemlju. Umevno je, da so jo iskali tudi v Trstu. Te dni so bili svečano aretirali v Rojano celo slovensko družbo, med katero se je nahajal glavni urednik "E-di-nosti", pa so odpeljali "sloven-ske zarotnike" pred visoke ob-lastenike v Trst. Dolgo so izpra-ševali "zarotnike", končno so pa uvideli, da se je varstvena oblast zopet enkrat salamensko blamira-la ter se je bila zgagnala med čis-to navadno vsakdanjo družbo brez prevratnih tendenc.

Kaj nas briga!

Iz Istre. Neki ugleden trgovski strokov-njak je napisal naslednje pametne besede: "V teku časa se morajo vsi oni trgovci, kateri s svojimi trgovskimi metodami škodujejo drugim, podvreči postavi popla-šila ter vzeti grenko za sladko — ta postava ne pozna nobenih izjem". To je velika resnica. Mi smo to vedno vedeli in v sledtega smo se samo režali ter govorili "kaj nas briga" če so se zadnjih trideset let vsiljevala z velikim ropotom in kričanjem javnosti "Kronka". "Diamantna" in drugače kršena grenka vina. Mi vemo, da bodo "krona" padle ter da se bodo "diamanti" izka-ter povzročajo prepire in spopade, samo da morejo potem črniti na-še mirno ljudstvo in državni ob-lasti kazati, kako nujno da so po-trebni v Julijski Benečiji fašisti.

V Kastelirju so se pomčali v Ru-žičevi gostilni med kmete ter se pričeli pripraviti. Izvali so pretep in miren kmet Ivan Justinčič je bil smrtno ranjen. Umrl je, ko so ga odpeljali v bolnišnico. Oblast ima sedaj v rokah poročilo, da je Kastelir nevaren jugoslovanski kraj, poln upornikov. Dvorazredna ljudska šola v Li-vadi, ki je imela otrok skoro za Street.)

—Adv.

Arabela.

Roman, Spisala Pavlina Pajkova.

III.

Karpelesova žena je bila kakih petdeset let stara, majhna in debela, da se je komaj gibala. Bila je temne kože, črnih las, ki so pa zdaj že začeli nekoliko siveti, črnih, neprijaznih oči in velikih ust. Njeno lice je bilo polno bradavic, iz katerih so štrleli posamezni lasje. Kadar je govorila, je kazala vrsto velikih, umetnih zob. Njena obleka, vedno dragocena, je bila brezokusna, ker je najnovše mode pretiravala. Ne dovolj, da je bil njen obraz grd, bil je tudi ostuden, ker ga je barvala in belila.

Karpelesovka sedi v obednici na nizkem naslonjaču in ljubi kuje kodravo glavo sina Davida, katerega je bila k sebi nagnila.

"Praviš, da te je spodila in te osula s psovskimi, ta priključnica? Ah, da se ji ne morem maščevati, kakor bi rada; da, sem celo prisiljena klanjati se ji in prilozovati! Pomozi mi Bog, da prenesem to bridko nadlogo, katere me po neznašnem skoro vsak dan zadeva." — In obrnila si je z ruto solze, katere so ji od jeze zalile oči.

"Toliko, da me ni udarila", se pritožuje David z umetnim vzdihljajem ter nasloni glavo materi na prsi.

Karpelesovka globoko vzdihne in gleda napol proseče, napol preteče v moža. Ta pa hodi z velikimi koraki gor in dol po obednici ter hrusta kosček kruha. Ker se pa on ne zmeni za njene pogleda, zakriči Karpelesovka jezno nanj:

"Ali res nimaš tolažilne besede za svojega otroka? — Ali res moreš trpeti tako krivico? — Ali ti Arabelin denar več velja od najinega deteta?"

Karpeles nadaljuje po sobi svoj sprehod čaka, da sluga odide, ki je pokrival mizo za obed. Potem pa reče malomarno:

"Arabela ga je skregala, ker se je baje grdo zlagal."

"In ti ji to verjameš?" je bil razjaren odgovor Karpelesovke. "Ne, Izidor; moj David, najin otrok se nikdar ne zlaže. Meni smeti to verjeti", je dostavila občutljivo in položila desnico na prsi.

Karpeles se zagrohoče in ukaže Davidu sobo zapustiti. Ko ta odide, vstavi se pred ženo in reče porogljivo:

"Kdo pa ti verjame, Rebeka, ako trdiš, da David ne laže? Da ti resno povem", nadaljuje resneje, "že tudi meni presegajo njegove laži. Ti si ga v svoji prenapeti ljubezni popolnoma pokvarila, Rebeka. Samuel mi je ljubši. Se danes sem se prepričal, da se je iz Hamburga mnogo boljši povrnil, kakor pa je tja šel. In dasi imam jaz za seboj marsikaj, kar bi rad, da bi se ne bilo nikdar zgodilo, veseli me vendar vedeti, da bi bili moji otroci boljši od mene. Da pa David ne bo boljši, to že lahko danes z gotovostjo trdim. — Kar pa zadeva tvoj srd na Arabelo, povem ti, da se premaguješ, ako nočeš sebi in celi rodbini škodovati. Poglej ta papir", nadaljuje vznemirjen, vzešči iz listnice pismo, "Vsi smo danes berači, ako nam ne pomaga Arabelin denar. Pa še nekaj", pristavi mirneje in vtakne pismo v listnico. "Ravno sem ti hotel povedati, da mi danes pomagaš s svojo zgovornostjo, da se še danes Arabela zaroči s Samuelom. On mora jutri namesto mene po opravih odpotovati. Mogoče, da ga dva meseca ne bo nazaj. Za naše upnike pa je velike važnosti, da se po mestu širi novica, da sta Samuel in Arabela zaročena; kajti — Kaj pa ne tako razjareno gledaš, Rebeka?"

"Kaj pa je v zakonu tudi treba ljubezni?" oglasi se zdaj Karpeles in se v poredno nasmehe. "Poglavitna reč je, da sta zakonec enakih misli, da se podpirata v podvzetih in da se trudita oba za eden cilj: da se pomnoži premoženje in se tako napravi v hišo ugodno, brezskrbno življenje. Kaj ti pomaga, Arabela, ves tvoj denar ako ti nič ne nese? Ako ga izročiš možu, ki ga ne zna pomnožiti, temveč uživa samo njegove obresti, ali pa se celo loti kapitala samega? — Če pa postane Samuel tvoj mož, tvojih sto tisoč goldinarjev bo v kratkih letih, lahko si o tem prepričana, Arabela, narastlo na dve sto tisoč, ako ne na več. Da, da", nadaljuje živahno, "žid in krili z rokama, 'samo v kupčiji ima denar veljavo, samo v

pogleda. 'Kdor je tako daleč zasled kakor midva, ta mora svoj pot nadaljevati, da si ohrani kožo. S kesanjem, z oponašanjem ali pa celo s sovraštvom do Arabele ni nič pomagano.'"

Nato umolkne in posluša. Skozi zaprta vrata so se čuli lahki koraki.

"Arabela gre", zašepče žid svoji ženi. Potem jo nevidno prime za roko in reče hitro in odurno: "Ali mi boš tudi sedaj pomagala, Rebeka?"

Žena mu s silo odtegne roko in odvrne s trepetajočim glasom:

"Bom, nam na ljubo." —

"Ali naj ukažem juho prinesiti na mizo, teta?" popraša vstopivši Arabela in dene šopek, katerega je nosila v roki, v cvetlično posodo.

"Na Saluela še čakamo, ki pa vsak čas pride", odgovori Karpeles namesto svoje žene. Nato se približa Arabeli in reče pomilujoč jo: "Bleda si, ljuba Arabela. Ali te zob še vedno muči?"

"Malenkost", odgovori mrzlo deklica, vzame neko knjigo in gleda vanjo.

"Ah, Arabela", začne sedaj Karpelesovka z dobrikavim glasom, a pozna se ji, da ji ne prihaja iz srca. "Tvoja ponižnost presegla vse meje. Kako si se danes zopet pripristo oblekla! Moje hišnje so vse bolj nališpane od tebe. Ljubka, na zunanost ne sme človek nikdar pozabiti. In ti, s svojim velikim premoženjem, ti skopariš in se oblačiš kakor dekla."

"Zato pa bo moj bodoči soprog tem večji zapravljivec", odgovori Arabela zbadljivo in zapre knjigo. "Sicer pa ne vem, teta, kaj vidite nedostojnega na moji obleki. Ali sem morda umazana? Ali pa raztrgana, ali kaj?"

"Bog ne da, Arabela, tako hudo niseš menila. Tvarina tvoje obleke je fina in dragocena, samo krog je preveč priprost; in nekoliko nališpana bi morala obleka tudi biti", izgovarja se Karpelesovka.

"Vi veste, teta, da ljubim jaz od nekdaj priprostost, kakor ljubite vi nališpanost", odvrne Arabela porogljivo.

Karpelesovka se premaguje po teh besedah in reče prijazno: "Vem, da ljubiš čednost, Arabela, in spoštujem tvojo prijaznost. Menila sem samo, da bi se zdaj, ko je Samuel doma, njemu na ljubo nekoliko okrasila. Ženi radi obdružuje svoje neveste", končuje Karpelesovka z nekim prisiljenim glasom.

"Vi veste, teta, da ljubim jaz od nekdaj priprostost, kakor ljubite vi nališpanost", odvrne Arabela porogljivo.

Karpelesovka se premaguje po teh besedah in reče prijazno: "Vem, da ljubiš čednost, Arabela, in spoštujem tvojo prijaznost. Menila sem samo, da bi se zdaj, ko je Samuel doma, njemu na ljubo nekoliko okrasila. Ženi radi obdružuje svoje neveste", končuje Karpelesovka z nekim prisiljenim glasom.

"Vi veste, teta, da ljubim jaz od nekdaj priprostost, kakor ljubite vi nališpanost", odvrne Arabela porogljivo.

"Nisem še njegova nevesta", odgovori Arabela mračno in postane nekoliko blede.

"Kar se ni, pa bo, hčerka moja", zakliče Karpeles ves ljubezniv in ji potrka na ramo. "Da, Arabela, jutri mora Samuel odpotovati in on noče oditi, predaj mu ni dana tvoja beseda, po kateri že tako dolgo hrepeni. Le ti, Arabela, le ti si ona, ki zamore osrečiti našega Samuela; ti, s svojimi visokimi čednostmi, zlahtnim srcem, modrim umom —"

Arabela, ki je med Karpelesovim navdušenim besedovanjem vedno bolj bledele, pretrga mu besedo in reče nevoljno: "Čemu toliko besed, ko manjka vendar glavnega k tej zvezi. Vi veste, ari, da jaz ne ljubim svojega bratrčeca."

"Pa zato on tem bolj tebe, moja draga", dostavi Karpelesovka z izpremenjenim licem; "in to zadostuje, da je zakon srečen."

"Kaj pa je v zakonu tudi treba ljubezni?" oglasi se zdaj Karpeles in se v poredno nasmehe. "Poglavitna reč je, da sta zakonec enakih misli, da se podpirata v podvzetih in da se trudita oba za eden cilj: da se pomnoži premoženje in se tako napravi v hišo ugodno, brezskrbno življenje. Kaj ti pomaga, Arabela, ves tvoj denar ako ti nič ne nese? Ako ga izročiš možu, ki ga ne zna pomnožiti, temveč uživa samo njegove obresti, ali pa se celo loti kapitala samega? — Če pa postane Samuel tvoj mož, tvojih sto tisoč goldinarjev bo v kratkih letih, lahko si o tem prepričana, Arabela, narastlo na dve sto tisoč, ako ne na več. Da, da", nadaljuje živahno, "žid in krili z rokama, 'samo v kupčiji ima denar veljavo, samo v

pogleda. 'Kdor je tako daleč zasled kakor midva, ta mora svoj pot nadaljevati, da si ohrani kožo. S kesanjem, z oponašanjem ali pa celo s sovraštvom do Arabele ni nič pomagano.'"

Nato umolkne in posluša. Skozi zaprta vrata so se čuli lahki koraki.

"Arabela gre", zašepče žid svoji ženi. Potem jo nevidno prime za roko in reče hitro in odurno: "Ali mi boš tudi sedaj pomagala, Rebeka?"

Žena mu s silo odtegne roko in odvrne s trepetajočim glasom:

"Bom, nam na ljubo." —

"Ali naj ukažem juho prinesiti na mizo, teta?" popraša vstopivši Arabela in dene šopek, katerega je nosila v roki, v cvetlično posodo.

"Na Saluela še čakamo, ki pa vsak čas pride", odgovori Karpeles namesto svoje žene. Nato se približa Arabeli in reče pomilujoč jo: "Bleda si, ljuba Arabela. Ali te zob še vedno muči?"

"Malenkost", odgovori mrzlo deklica, vzame neko knjigo in gleda vanjo.

"Ah, Arabela", začne sedaj Karpelesovka z dobrikavim glasom, a pozna se ji, da ji ne prihaja iz srca. "Tvoja ponižnost presegla vse meje. Kako si se danes zopet pripristo oblekla! Moje hišnje so vse bolj nališpane od tebe. Ljubka, na zunanost ne sme človek nikdar pozabiti. In ti, s svojim velikim premoženjem, ti skopariš in se oblačiš kakor dekla."

kupčija je oni skrivnostni vir, od koder se bostvo po svetu raztaka. Kaj ne, ljuba Rebeka", obrne se potem k svoji ženi ter jo po licu poboža, "tudi midva nisva nikdar drug drugega nadlegovala z ljubezenskimi vzdihljaji, a bila sva vendar vedno srečna."

"Vedno, moj Izidor", odgovori umetno Karpelesovka. Ali ko je to izrekla, zamislila se vzdihuje na vsakdanje prepire s svojim možem.

Arabela je z zaničevalnimi pogledi poslušala ta pogovor. Nato pa reče z bridko porogljivostjo:

"Kakor vidim, snubi se moj denar, ne moja oseba. Ako je vama prav, odstopim vam polovico svojega premoženja, samo da mi pustite svobodo."

Tihota nastane v sobi. Soprog si v zadregi menjata poglede. — Znal se je Karpelesovski, da ji je ta ponudba po godu, njenemu soprogu pa ne. A k sreči se vrata odprla, in Samuel vstopi.

"Ali je res, oče, da moram jutri zopet odpotovati, kakor mi je knjigovodja zdajle povedal?" popraša Samuel neprijetno iznenaden.

"Res, res", pritrdi stari. "In izostal boš, kakor sem izračunal, dva meseca. Opravi la zahtevajo to."

Samuel ga začuden pogleduje. Skilave oči starca Karpelesa pa so se obračale na vse strani. Samuel ga razume in se takoj pomiri. Nato se vsedejo k mizi, in sluga streže z jedili.

Nekaj časa je vse tiho po sobi. Čuje se samo ropot krožnikov, nožev in vilic. Samuel in Arabela se komaj dotikata jedil, dočim jih Karpeles z največjim tekom poživa. Karpelesovka pa opazuje vsak kosček, predno ga nese k ustom, in godrnja neprestano nad kuharico, ki ni baje obed po njenem okusu napravila.

"Zakaj ste tako tihi, otroci moji?" začne veselo Karpeles in drgne pod mizo ob sinovo nogo v znamenje, naj kaj govori. "Saj ne bo ločitev večna, temveč le za časa."

Samuel pogleda zmočen najprej očeta, kakor da se hoče s tem pogledom ohrabriti, potem pa se ozre na Arabelo in reče naposled bojazljivo:

"Ali res, Arabela? Smem-li upati, da se mi, ko se povenem, izpolni že dolgo gojena želja, da te bom smel imenovati svojo?"

Beseda je bila izrečena. Samuel obmolne ter čaka skoro brez sape na odgovor. Karpelesovka začne nekoliko hitreje jesti; Karpeles pa ne more več od samega veselja, da je sin vendar enkrat izustil usodopolno vprašanje, mirno sedeti ter gleda na uro. Popravila si lasuljo, natoči vina ter z nepopisljivo mehko bo na Arabelo. Toda Arabela molči ter lupi hrushko mirno naprej. Karpeles pa vzdigne naposled kozarec vina, vstane in reče:

"Ali smem čestitati novima zaročencema?"

"Arabela", zakliče Samuel že nevoljen, ker ga draži njeno molčanje, "ali nočeš izpolniti moje in mojih roditeljev iskrene želje?"

Arabela maje z ramami, uprevan svoj zelenkaste oči, iz katerih se je neizmerna srpost vsula na Samuela, in reče počasi:

"Ali je toliko potreben ta zakon?"

"Arabela", odvrne ognjeno Samuel, "jaz ljubim —"

"Moj denar, to vem", pretrga mu s silo Arabela besedo in glas ji nekoliko trepeče.

"Ali, otroci moji", pristavi oče Karpeles veselo, "vidva mi postajata mehka. V modernem stoletju stoletju živimo, in vidva govorita o idealni ljubezni! Ba, to je stvar za romane in ne za praktično življenje. Kaj ne, draga Arabela, da si ti od danes naprej Samuelova nevesta?"

"Da, sem", bil je zdaj odločen Arabelin odgovor. "Toda želim, da se ta poroka ne izvrši pred enim letom."

Ko je Arabela to izrekla, približa se ji Samuel, da bi ji izkazal svoje veselje.

"Pusti to", odvrne odurno devotka in se ga brani. "Lahko sva prijatelja tudi brez tega." Rekši mu poda roko v znamenje, da mu ni neprijazna.

Samuel seže hitro po njo ter jo poljubi, medtem pa začepče:

"Toda v enem letu, Arabela?"

"Čemu bi ponavljala?" odgovori deklica s svarajočim glasom.

"Čez leto dni, ako še boš istih misli. Da, da", nadaljuje živahno, "žid in krili z rokama, 'samo v kupčiji ima denar veljavo, samo v

pogleda. 'Kdor je tako daleč zasled kakor midva, ta mora svoj pot nadaljevati, da si ohrani kožo. S kesanjem, z oponašanjem ali pa celo s sovraštvom do Arabele ni nič pomagano.'"

Nato umolkne in posluša. Skozi zaprta vrata so se čuli lahki koraki.

"Arabela gre", zašepče žid svoji ženi. Potem jo nevidno prime za roko in reče hitro in odurno: "Ali mi boš tudi sedaj pomagala, Rebeka?"

Žena mu s silo odtegne roko in odvrne s trepetajočim glasom:

"Bom, nam na ljubo." —

Lov na živega brontozavra.

Poroča F. Bosman.

Starinoslovci nam pripovedujejo, da je brontozaver izumrl pred desetimi milijoni leti. Domačini v Richtersveld okraju, v Kapski koloniji v Južni Afriki v družbi dveh belih prospektorjev, pa vedo povedati nekaj povsem drugega.

Frederick Cornell iz Johannesburga, Anglež, ki je prospektiral, ta je iskal kovine celih dvajset let v angleški Južni Afriki, jamači za naslednje izvajanje. Tudi londonski Times je objavil njegovo poročilo in londonski muzej za praktično geologijo je sestavil ekspedicijo, ki bo odpotovala v Kapsko kolonijo ter vpriporila lov na zver v močvirjih Orange reke, v katerih se baje skriva.

Bilo je v septembru leta 1919, ko je dobil pisec tega članka od nekega svojega srodника v Londonu pismo, v katerem se je glasilo, da je neki Cornell iz Johannesburga poslal nekemu članu — Aldwiche klubu pismo, v katerem mu je naznanjal, da so prebivalci Richtersveld okraja strašno razburjeni radi neke velikanske živali, ki baje plava po brzinah Orange reke ter je tako velika, da lahko trga najvišje veje dreves na hregovih.

V februarju leta 1920 sem dobil od svojega srodника nadaljno informacijo glede te čudne zveri. Cornell je baje zopet poslal svojem prijatelju v Aldwiche klubu pismo ter dostavil, da je on na lastne oči videl tega brontozavra. Isto je tudi sporočil enemu izmed kustosov londonskega muzeja za praktično geologijo. V družbi domačinov je ležal številne ure v zasedi sredi močvirij reke Orange, na neki oddaljeni točki, kakih sto milj od izliva ter bil končno nagrajen s pogledom na žival, ki je povzročila tako razburjenje med Hotentoti.

Orange reka je na točki, — kjer je čakal, izvanredno hitro tekoča. Noben čoln bi ne mogel obstati v njej. Cornell pravi, da je naenkrat čul, kako je žival priplavala po reki navzgor in sicer proti toku, katerega bi ne mogel zmagati noben hipopotam. — Žival ni bila podobna nobeni izmed živali, kar jih živi sedaj. — Vrat se je dvigal in padal v vodi kot deblo velikega drevesa in na vrhu je čepela majhna glava, a majhna le v primeri z ostalim telesom. Cornell trdi da je ta žival čutovito podobna prazgodovinskemu brontozavru in da bi bilo treba nekaj storiti, da se jo ujame ter ohrani za znanost.

Toda ne živo, kajti porušila bi sleherni zoologični vrt.

Vsa ta korešpondenca me je napotila, da sem se podal v naravoslovski muzej v New Yorku, da vidim, kakšen je bil pravzaprav brontozaver. Lahko sem ga našel kajti to je največje okostje, kar se jih je kdaj spravilo na dan. — Ta brontozaver je živel v dobi velikanskih kuščarjev, ki je prenehala obstajati pred najmanj desetimi milijoni let. Okostje je dolgo 66 čevljev in osem palecev in žival je morala v življenju tehtati 38 ton.

Znanstveniki pravijo, da je ta vrsta velikanov izginila, ko so se pojavile na svetu višje oblike življenja in ko je nastopil človek, so bile te vrste živali le še spomin.

Znanost zanima le vprašanje, če je to v resnici brontozaver. — Splošno se je namreč domnevalo, da ni pustila ta žival nikakih potomcev ali naslednikov. Kuščarji in krokodili so najbližje sorodstvo, a njih velikost je tako različna, da se jih ne da primerjati.

Ta brontozaver Hotentotov je videti v resnici velik, soglešno z opisovanji. — Večji je kot katerekoli žival, ki živi sedaj v Afriki — pravi Cornell. — Največji slon bi izgledal poleg njega kot majhna.

Stari žid si mane vesel roki ter vzkligne:

"Čast, hvala in zahvala tebi, o Jehova (Bog), ki ne zapuščaš te ga, ki ti zvesto služi! Dobro si se obnašal, Samuel", dostavi proti sinu; "sreča in božja milost naj te spremljata povsod, moj sin, ker si očetu odvalil kamen od srca. In tebi, Rebeka, tebi ne preti več revščina; naša hiša stoji zopet na trdni podlagi."

Karpelesovka prikimava, a ne more prav deliti moževega veselja. Samuel pa se obnaša, kakor da ni čul očetovih besed, ter zre čemerno prede.

(Dolje prihodnj.)

Starinoslovci nam pripovedujejo, da je brontozaver izumrl pred desetimi milijoni leti. Domačini v Richtersveld okraju, v Kapski koloniji v Južni Afriki v družbi dveh belih prospektorjev, pa vedo povedati nekaj povsem drugega.

Frederick Cornell iz Johannesburga, Anglež, ki je prospektiral, ta je iskal kovine celih dvajset let v angleški Južni Afriki, jamači za naslednje izvajanje. Tudi londonski Times je objavil njegovo poročilo in londonski muzej za praktično geologijo je sestavil ekspedicijo, ki bo odpotovala v Kapsko kolonijo ter vpriporila lov na zver v močvirjih Orange reke, v katerih se baje skriva.

Bilo je v septembru leta 1919, ko je dobil pisec tega članka od nekega svojega srodника v Londonu pismo, v katerem se je glasilo, da je neki Cornell iz Johannesburga poslal nekemu članu — Aldwiche klubu pismo, v katerem mu je naznanjal, da so prebivalci Richtersveld okraja strašno razburjeni radi neke velikanske živali, ki baje plava po brzinah Orange reke ter je tako velika, da lahko trga najvišje veje dreves na hregovih.

V februarju leta 1920 sem dobil od svojega srodника nadaljno informacijo glede te čudne zveri. Cornell je baje zopet poslal svojem prijatelju v Aldwiche klubu pismo ter dostavil, da je on na lastne oči videl tega brontozavra. Isto je tudi sporočil enemu izmed kustosov londonskega muzeja za praktično geologijo. V družbi domačinov je ležal številne ure v zasedi sredi močvirij reke Orange, na neki oddaljeni točki, kakih sto milj od izliva ter bil končno nagrajen s pogledom na žival, ki je povzročila tako razburjenje med Hotentoti.

Orange reka je na točki, — kjer je čakal, izvanredno hitro tekoča. Noben čoln bi ne mogel obstati v njej. Cornell pravi, da je naenkrat čul, kako je žival priplavala po reki navzgor in sicer proti toku, katerega bi ne mogel zmagati noben hipopotam. — Žival ni bila podobna nobeni izmed živali, kar jih živi sedaj. — Vrat se je dvigal in padal v vodi kot deblo velikega drevesa in na vrhu je čepela majhna glava, a majhna le v primeri z ostalim telesom. Cornell trdi da je ta žival čutovito podobna prazgodovinskemu brontozavru in da bi bilo treba nekaj storiti, da se jo ujame ter ohrani za znanost.

Toda ne živo, kajti porušila bi sleherni zoologični vrt.

Vsa ta korešpondenca me je napotila, da sem se podal v naravoslovski muzej v New Yorku, da vidim, kakšen je bil pravzaprav brontozaver. Lahko sem ga našel kajti to je največje okostje, kar se jih je kdaj spravilo na dan. — Ta brontozaver je živel v dobi velikanskih kuščarjev, ki je prenehala obstajati pred najmanj desetimi milijoni let. Okostje je dolgo 66 čevljev in osem palecev in žival je morala v življenju tehtati 38 ton.

Znanstveniki pravijo, da je ta vrsta velikanov izginila, ko so se pojavile na svetu višje oblike življenja in ko je nastopil človek, so bile te vrste živali le še spomin.

Znanost zanima le vprašanje, če je to v resnici brontozaver. — Splošno se je namreč domnevalo, da ni pustila ta žival nikakih potomcev ali naslednikov. Kuščarji in krokodili so najbližje sorodstvo, a njih velikost je tako različna, da se jih ne da primerjati.

Ta brontozaver Hotentotov je videti v resnici velik, soglešno z opisovanji. — Večji je kot katerekoli žival, ki živi sedaj v Afriki — pravi Cornell. — Največji slon bi izgledal poleg njega kot majhna.

Stari žid si mane vesel roki ter vzkligne:

"Čast, hvala in zahvala tebi, o Jehova (Bog), ki ne zapuščaš te ga, ki ti zvesto služi! Dobro si se obnašal, Samuel", dostavi proti sinu; "sreča in božja milost naj te spremljata povsod, moj sin, ker si očetu odvalil kamen od srca. In tebi, Rebeka, tebi ne preti več revščina; naša hiša stoji zopet na trdni podlagi."

Karpelesovka prikimava, a ne more prav deliti moževega veselja. Samuel pa se obnaša, kakor da ni čul očetovih besed, ter zre čemerno prede.

(Dolje prihodnj.)

Starinoslovci nam pripovedujejo, da je brontozaver izumrl pred desetimi milijoni leti. Domačini v Richtersveld okraju, v Kapski koloniji v Južni Afriki v družbi dveh belih prospektorjev, pa vedo povedati nekaj povsem drugega.

Frederick Cornell iz Johannesburga, Anglež, ki je prospektiral, ta je iskal kovine celih dvajset let v angleški Južni Afriki, jamači za naslednje izvajanje. Tudi londonski Times je objavil njegovo poročilo in londonski muzej za praktično geologijo je sestavil ekspedicijo, ki bo odpotovala v Kapsko kolonijo ter vpriporila lov na zver v močvirjih Orange reke, v katerih se baje skriva.

Bilo je v septembru leta 1919, ko je dobil pisec tega članka od nekega svojega srodника v Londonu pismo, v katerem se je glasilo, da je neki Cornell iz Johannesburga poslal nekemu članu — Aldwiche klubu pismo, v katerem mu je naznanjal, da so prebivalci Richtersveld okraja strašno razburjeni radi neke velikanske živali, ki baje plava po brzinah Orange reke ter je tako velika, da lahko trga najvišje veje dreves na hregovih.

V februarju leta 1920 sem dobil od svojega srodника nadaljno informacijo glede te čudne zveri. Cornell je baje zopet poslal svojem prijatelju v Aldwiche klubu pismo ter dostavil, da je on na lastne oči videl tega brontozavra. Isto je tudi sporočil enemu izmed kustosov londonskega muzeja za praktično geologijo. V družbi domačinov je ležal številne ure v zasedi sredi močvirij reke Orange, na neki oddaljeni točki, kakih sto milj od izliva ter bil končno nagrajen s pogledom na žival, ki je povzročila tako razburjenje med Hotentoti.

Orange reka je na točki, — kjer je čakal, izvanredno hitro tekoča. Noben čoln bi ne mogel obstati v njej. Cornell pravi, da je naenkrat čul, kako je žival priplavala po reki navzgor in sicer proti toku, katerega bi ne mogel zmagati noben hipopotam. — Žival ni bila podobna nobeni izmed živali, kar jih živi sedaj. — Vrat se je dvigal in padal v vodi kot deblo velikega drevesa in na vrhu je čepela majhna glava, a majhna le v primeri z ostalim telesom. Cornell trdi da je ta žival čutovito podobna prazgodovinskemu brontozavru in da bi bilo treba nekaj storiti, da se jo ujame ter ohrani za znanost.

Toda ne živo, kajti porušila bi sleherni zoologični vrt.

Vsa ta korešpondenca me je napotila, da sem se podal v naravoslovski muzej v New Yorku, da vidim, kakšen je bil pravzaprav brontozaver. Lahko sem ga našel kajti to je največje okostje, kar se jih je kdaj spravilo na dan. — Ta brontozaver je živel v dobi velikanskih kuščarjev, ki je prenehala obstajati pred najmanj desetimi milijoni let. Okostje je dolgo 66 čevljev in osem palecev in žival je morala v življenju tehtati 38 ton.

Znanstveniki pravijo, da je ta vrsta velikanov izginila, ko so se pojavile na svetu višje oblike življenja in ko je nastopil človek, so bile te vrste živali le še spomin.

Znanost zanima le vprašanje, če je to v resnici brontozaver. — Splošno se je namreč domnevalo, da ni pustila ta žival

